

Quality of Life

Författare: Peter M. Fayers och David Machin.

Förlag: John Wiley & Sons, England, 2007.

”Radiofilosofen” Bengt Brülde skriver i sin bok ”Teorier om livskvalitet” (Studentlitteratur 2003, rekommenderas!) att det i princip är omöjligt att mäta livskvalitet. Detta innebär emellertid inte att livskvalitetsmätning är meningslös. Det är trots allt möjligt att göra jämförelser av sjukdomstillstånd och det kan till och med finnas områden – ”fickor” – där skalor är meningsfulla.

Fayers och Machin utgår från en pragmatisk definition: (hälsorelaterad) livskvalitet (HRQL) är det som mäts med metoder avsedda att mäta (hälsorelaterad) livskvalitet. Det man vill komma åt är patientupplevt utfall av hälso- och sjukvårdens insatser. Efter en kort historisk utblick från Aristoteles via Karnofsky till Nottingham Health Profile landar man i dagens buffé av frågeformulär eller som det ofta kallas ”instrument”.

Efter inledningen har boken i princip tre delar: allmänt om metoder att mäta HRQL, val av instrument för konkreta kliniska situationer samt analysmetoder. I den inledande allmänna delen om metoder diskuteras mycket utförligt frågor om validitet, reliabilitet, sensitivitet och intern konsistens för ett frågeformulär. Avsikten är dels att läsaren skall förstå de befintliga instrumentens styrkor och

svagheter, dels att kunna utveckla ett eget instrument om det saknas något tidigare använt och validerat. Ett avsnitt beskriver hur man får sitt instrument datoranpassat för att underlätta insamling och analys.

I det kliniskt riktade avsnittet jämförs de mest använda metodernas fördelar och nackdelar. Man kan enkelt säga att ett kort formulär ger högre svarsfrekvens än ett längre, som i sin tur ger mer upplysningar. Utmaningen för forskaren är att välja rätt. I detta avsnitt diskuteras också de statistiska förutsättningarna t.ex. nödvändig storlek på det undersökta stickprovet, vilken styrka man vill ha samt hur bortfall och bortfallsanalys skall hanteras.

Den del som beskriver analysen av insamlade data är i vissa delar närmast en lärobok i statistik. Boken innehåller t.ex. statistiska tabeller för normalfördelning, t-test, chi-2 mm.

I detta avsnitt diskuteras också den kliniska relevansen av ett statistiskt signifikant resultat.

I en 20-sidig bilaga presenteras de vanligaste instrumenten med kopior av frågeformulären samt analysmetoder uppdelade på allmänna, sjukdomsspecifika och domänspecifika (t.ex. smärta och trötthet).

Detta är en uppslagsbok för institu-

recensioner

tionsbiblioteket på 530 sidor. Den är ovärderlig i situationer när man skall fatta beslut om uppläggningsen av en klinisk studie där patientupplevt utfall är av intresse. Den är modern och uppdaterad och som doktorand behöver man inte vara rädd att opponenter har en tidigare okänd referens i bakfickan, här finns allt.

Ingvär Karlberg
Redaktör
SMT